

Maak dat mee

Felix Sperans

Uitgeverij Gelderland

Voorwoord

‘Het taboe dat rond de psychiatrie en haar patiënten hangt, zal wel nooit uitgeroeid raken in deze vooringenomen maatschappij,’ verzucht Felix Sperans in ‘Maak dat mee’. Het is nu juist dat taboe, dat Sperans overtuigend bestrijdt in zijn boeken. Sperans is geen felle activist, maar een milde beschouwer. Hij schuwt het daarbij niet om zijn soms alles behalve gangbare opvattingen met ons te delen. Dat doet hij in trefzekere bewoordingen en ‘ongekunstelde, heldere zinnen’, zoals Kristien Hemmerechts terecht opmerkt. En soms met – opnieuw milde – ironie.

‘Maak dat mee’ geeft in bijna vijftig hoofdstukken gebeurtenissen weer die zich voordeden in het leven van Felix Sperans. Een leven dat hijzelf nauwelijks de moeite waard vindt en dat zich voor een belangrijk deel in zijn Vlaamse sponde heeft afgespeeld: Sperans mediteert grote delen van de dag en doet dat meestal in bed. De resterende uren besteedt hij bij voorkeur aan het helpen van anderen. ‘Klein bier’ noemt hij het, maar de vele mensen die hij gedurende tientallen jaren met raad en daad terzijde heeft gestaan denken daar vaak heel anders over. Zo kreeg hij als voorzitter van de vereniging ‘Psychiatrie’ te maken met talloze kwetsbare personen die in onze westerse maatschappij tussen wal en schip vallen. Sperans bekommerde zich om hen en hielp hen waar hij kon én kan. Hoewel hijzelf te kampen heeft met een indrukwekkende reeks kwalen en psychische aandoeningen, belet hem dat niet om een inspiratiebron te zijn voor en een helpende hand te bieden aan velen. Dat is me dunkt een prestatie van formaat.

‘Maak dat mee’ is zowel een weergave van de genialiteit als van de onrust die kenmerkend zijn voor (het werk van) Felix Sperans. Sommige verhalen zijn prachtig uitgewerkt en ‘af’ in literaire zin; in andere hoofdstukken schreeuwt een episode bijna om nadere uitleg, of zou je niets liever willen dan dat je meer te weten zou mogen komen over de achtergrond of het karakter van een personage. Die

informatie krijgen we lang niet altijd. Sperans wordt letterlijk ziek van het idee alleen al om zich na een voor zijn gevoel afgerond werk te moeten wijden aan aanvullingen of nadere bespiegelingen. Hij beperkt zich bij voorkeur tot de hoofdlijnen. Geen tijd voor futiliteiten of uitstel. De zin van het leven moet worden gevonden. En wij zijn de laatsten die hem daarvan zouden willen afhouden.

De werkwijze en discipline van Felix Sperans hebben geleid tot een imposante productie, die het lezen meer dan waard is. Tegelijkertijd is zijn compromisloze aanpak er mede debet aan dat een werkelijke doorbraak als schrijver tot nu toe is uitgebleven. Dat neemt niet weg dat Sperans in de loop der jaren met zijn romans en non-fictie boeken een flinke schare trouwe lezers heeft weten te boeien. Wij zijn even vereerd als verbaasd dat deze originele en oorspronkelijke geest, deze getalenteerde schrijver en bovenal dit unieke mens onze dorpsuitgeverij heeft uitgekozen om zijn boeken te mogen uitgeven. En daarmee zijn we gelijk aanbeland bij de voornaamste oorzaak dat Felix Sperans nog niet is doorgebroken: een uitgeverij met een grotere reputatie en een beter netwerk – en ja: een uitgever met meer capaciteiten – had hier ongetwijfeld meer kunnen bewerkstelligen. Toch gaat die doorbraaker komen: geen dorpsuitgeverij, gemankeerde uitgever, of ontleding kan voorkomen dat talent vroeg of laat komt bovendrijven. Lees ‘Maak dat mee’ en u zult beseffen wat ik bedoel.

Ton Brands
Uitgever

Heimwee

Het KMI voorspelt voor vandaag temperaturen tot 35 graden en meer. Dat wordt bakken! Niets voor mij dus. Ik kan immers niet tegen de warmte, maar ook niet tegen de kou. Geef mij dan nog liever regen. Maar voorlopig valt de warmte nog mee. Het is pas negen uur in de morgen, de hitte moet nog komen en er waait een fris briesje terwijl ik hier onder een parasol op een terrasje zit met mijn laptop voor mijn neus, een kop sterke koffie en een lichte cigarillo. Meer moet dat niet zijn. Liefst ook niet minder.

Waarschijnlijk ben jij nu al lichtjes jaloers als je dit leest en denk je bij jezelf dat ik hier met volle teugen zit te genieten van het dolce farniente. Niets is minder waar. Ik zit hier omdat ik het thuis niet meer kon uithouden. Versta me niet verkeerd: thuis was er helemaal niets mis. Het probleem ligt enkel en uitsluitend bij mij, bij mijn ziekte. Door mijn ziekte zit ik onder andere opgescheept met een erg onrustige geest en dat is het probleem. Andere problemen waren er thuis niet. Geen dus. Alleen was ik het thuiszitten zo beu dat ik buiten moest, wilde ik niet de muren oplopen van verveling en ergernis. Bij slecht weer trek ik in zulk geval naar mijn stamcafé hier op de hoek en bij goed weer ga ik op de andere hoek een terrasje meepikken. Dat ritueel herhaalt zich meermaals per dag. Telkens als ik het thuis op mijn heupen krijg, trek ik naar een van mijn stamcafés, net geteld vijftig meter van bij ons thuis. Gelukkig hoef ik niet verder te gaan, want dat zou me niet eens lukken, wegens een versleten rug: hernia, ischias en artrose. Ver loop je niet met zulke mankementen, geloof me vrij, of vraag het aan je huisarts.

Wat ik hier op dit terrasje zit te doen? Wat schrijven om mijn zinnen een beetje te verzetten, alleszins beter dan wat ik vroeger gewend was te doen. Vroeger kwam ik hier ook, maar toen zat ik hier zowat twintig minuten gewoon voor me uit te staren, juist lang genoeg tot mijn cigarillo op was en mijn kop koffie leeg. Van lieverlee trok ik daarna maar weer terug naar huis, om daar net hetzelfde te gaan doen: roken, voor me uit staren en koffie drinken. En intussen mijn hoofd maar breken over zin en onzin van leven en dood. En zo liep ik

hier hele dagen over en weer zonder iets noemenswaardig te doen, tenzij jij vindt dat piekeren ook een zinvolle bezigheid is. Sommige mensen denken dat inderdaad. Vermoeiend is het alleszins. Maar of het ook meer dan wat stekende hoofdpijn oplevert, is zeer de vraag. Maar ja, wat doe je als je het niet kunt laten en tot niets anders meer in staat bent? Nu neem ik dus mijn laptop mee op café. Verder probeer ik wat te schrijven om niet te moeten piekeren, tenzij jij mijn geschrijf een verkapte vorm van piekeren vindt. Je kunt nog gelijk hebben ook!

Ooit kreeg ik hier een priester uit India op bezoek. Balaswamy was zijn naam. Hij was naar mij gestuurd door zijn professor, een van mijn betere vrienden. Balaswamy was depressief geworden en was op zoek naar lotgenoten waaraan hij zijn verhaal kwijt kon, mensen die hem begrepen omdat ze in hetzelfde bedje ziek waren. Nadat zijn professor ons met elkaar in contact had gebracht, was Balaswamy hier niet meer weg te slaan. Hij had zijn Klaagmuur gevonden en bezocht me met de regelmaat van een klok. Om naar de les te gaan of te studeren was hij te depressief, maar om hier wat te komen klagen en te filosoferen zou hij een moord begaan hebben.

Balaswamy was naar Leuven gestuurd om hier te komen doctoreren in de theologie. Eenmaal dat voor elkaar zou zijn, zou hij terug naar India keren om daar tot bisschop te worden gewijd. Dat was de bedoeling geweest, die intussen door Balaswamy was achterhaald. Want hij wilde niet terug naar India. Hij vond het leven hier zoveel beter. Daarvoor hoefde hij niet eens bisschop te zijn.

Een paar maanden voor hij zijn doctoraatsthesis moest gaan verdedigen, werd Balaswamy ziek. Eerst kreeg hij alle soorten ongemakken, psychosomatische klachten zeg maar, om uiteindelijk weg te glijden in een diepe depressie.

Zodra Balaswamy mij wat beter leerde kennen, raakte hij jaloers op het leven dat ik leidde. Hij zag er dan ook alleen maar de mooie kant van. Dat ik zwaar ziek was, drong niet eens tot hem door. Hij zag me hooguit een uur per dag en zolang wat met hem praten viel nog net te doen, vooral omdat wij veel filosofeerden met elkaar en dat is nu net iets wat ik nog graag doe.

De laatste der Mohikanen

Vandaag ben ik nog eens naar het kerkhof geweest. Dikwijls gebeurt dat niet en dit zou wel eens de laatste keer kunnen geweest zijn. Ik ben immers van het principe dat je mensen tijdens hun leven moet bezoeken en niet als ze al op het kerkhof liggen. Waarom ik vandaag dan toch nog eens ben geweest?

Verleden week had ik een brief gekregen van het stadsbestuur van Leuven om mij te melden dat ze begin volgende maand de grafsteen van mijn vader zouden weghalen en voor het zover was wilde Myriam nog eens gaan kijken. Ik mee dus. En, daar stonden we dan voor de grafsteen die wij daar 25 jaar geleden laten leggen hadden, boven de plaats waar ze mijn vader hadden begraven. Ik stond er wat onwennig bij en begon onwillekeurig in gedachten wat met mijn vader te praten, net of hij daar aanwezig was. Onzin natuurlijk, maar ja, wat doet een mens anders op een kerkhof?

Toen wij afscheid genomen hadden van vaders grafsteen zijn we enkele plaatsen verder ook nog eens naar de steen van Elisabeth Pletsers gaan kijken, zomaar, omdat wij haar jaren lang gaan bezoeken zijn in het rustoord waar zij de laatste jaren van haar leven heeft doorgebracht. Elisabeth was slechts een paar weken na mijn vader gestorven en lag dus in dezelfde rij als mijn vader begraven. Hoe wij Elisabeth kenden? Een lang verhaal.

Omdat ik mijn leven lang al depressief ben en zeer tegen mijn zin leef en ook een hekel heb aan sociale contacten, drong mijn psychiater er op een bepaald moment op aan dat ik wat nieuwe mensen zou leren kennen. Hele dagen op mijn eentje thuiszitten om daar op bed te gaan liggen vond hij niet de beste manier van leven, wilde ik niet helemaal wereldvreemd worden. Maar ja, hoe leer je nieuwe mensen kennen als je nergens komt? 'Gericht naar op zoek gaan,' zei mijn psychiater. 'Je kunt bijvoorbeeld bij ziekenzorg gaan en zieke eenzame mensen gaan bezoeken.'

En dan gebeurde het dat ik toevallig in een bejaardentehuis kwam omdat een van onze vrienden daar werkte. Terwijl ik daar in de cafetaria een kop koffie zat te drinken, omdat ik er een sigaar

wilde roken, dacht ik bij mezelf: “Misschien zijn hier wel mensen waar niemand nog naar omkijkt en die ik eens zou kunnen komen bezoeken.” Denken en doen is wat mij betreft altijd al synoniem geweest. Ik trok naar het secretariaat en vroeg of zij misschien iemand kenden die nooit bezoek kreeg en dat ik die dan wel eenmaal in de week wilde komen bezoeken. Meteen wezen ze mij Elisabeth Pletsers aan, net of ze op mijn vraag hadden zitten wachten.

En zo komt het dat Myriam en ik Elisabeth jaren lang elke donderdag zijn gaan bezoeken en eenmaal om de twee weken reed ik Elisabeth naar een psychiater. Daar kon ze niet zonder. Je zou voor minder!

Elisabeth was de jongste dochter van een tuinbouwer. Elisabeth had zes zussen en geen broer. En dus was koningin Elisabeth haar meter en was zij naar de vrouw van koning Albert I genoemd.

Elisabeth was tijdens de Eerste Wereldoorlog geboren en enkele jaren later trouwde haar oudste zus met een zoon van een landbouwer uit de buurt. De ouders van Elisabeth waren al even blij als het bruidspaar zelf, want een man konden zij best op hun bedrijf gebruiken. Maar lang duurde dat geluk niet, want aldra bleek dat de schoonzoon al aan tuberculose leed toen hij met de oudste dochter trouwde. Het duurde dan ook niet lang vooraleer zijn vrouw besmet raakte en al vlug daarna ook al de andere gezinsleden, een na een. Van dan af werd er wel elk jaar één lid van het gezin Pletsers ten grave gedragen. Bij elk open graf keken de overgebleven gezinsleden hun eigen nabije toekomst recht in de ogen en dat beseften ze elke keer meer en beter. Hartverscheurend was dat. Het werd vechten om te overleven, voor elk lid van het grote gezin, met de hoop der wanhoop. Alles werd ontsmet, iedereen meed iedereen; samen slapen, elkaar kussen of zelfs maar aanraken, het was allemaal uit den boze. De drama's die zich in die jaren ten huize Pletsers afspeelden kan je je allicht gedeeltelijk inbeelden, al vallen ze met geen pen te beschrijven. Ik zal het niet eens proberen te doen, alleen al uit eerbied voor de familie.

Weinige jaren later waren alleen Elisabeth en haar vader nog in leven, ook al waren ook zij besmet en hadden ze beiden zelfs al bloed overgegeven. De eerste die stierf was de vader en zo bleef Elisabeth moederziel alleen achter, uitgemergeld door de tbc. Ze wist niet wat gedaan, tot mijnheer pastoor haar de raad gaf om naar een kuuroord

Los het maar op

Soms heb ik de indruk dat ik door vrienden en kennissen als Klaagmuur wordt misbruikt, anders als OCMW. Erg veel moeite heb ik daar niet eens mee. Naar menselijke problemen luisteren en daarvoor een oplossing helpen zoeken, dat is het liefst wat ik doe, dat en discussiëren over zin en onzin van leven en dood. Blijkbaar zijn er heel wat mensen die dat weten en als ze het al niet weten, dan worden ze dikwijls naar mij gestuurd door mensen die dat wel weten. Gisteren was het weer zover.

Terwijl ik mijn middagdutje lag te doen werd ik wakker gerinkeld door de telefoon. Het was Yvan, om te vragen of ik tijd had om hem te ontvangen, omdat hij met problemen zat waar hij geen uitweg uit zag. Nog geen half uur later zaten wij samen op een terrasje in de buurt. Het weer nodigde daar niet toe uit, maar hier met twee zitten roken in ons appartementje brengt zelfs mij in ademnood. En, daar wij nu niet meer in de cafés mogen roken, moesten wij wel een terrasje doen, weer of geen weer.

Nog voor wij bediend waren stak Yvan al van wal. Zijn problemen zaten hem duidelijk hoog. Je zou voor minder. Luister maar!

Yvan is een oud-klasgenoot van mij en komt mij zo nu en dan eens opzoeken, meestal als hij met problemen zit, zoals destijds toen hij aan het scheiden was. Toen stond hij hier soms meerdere keren in de week. Uiteindelijk is hij in zijn voordeel gescheiden. Hij moest zelfs geen onderhoudsgeld voor zijn vrouw betalen en hij kreeg zijn enige zoon toegewezen. Spijtig genoeg is zijn zoon Vincent lichtjes gehandicapt. Hij is wat autistisch, maar heeft toch de tuinbouwschool afgemaakt en werkt nu voor de groendienst van de stad waar hij woont. Vincent woont nog steeds bij zijn vader, maar heeft al enkele jaren een latrelatie met een zekere Monica, een vrouw afkomstig uit een van de Oostbloklanden.

Monica is een tiental jaar geleden met een Belg getrouwd en kreeg drie kinderen van hem, drie meisjes. De oudste is nu acht jaar en de jongste vijf. Toen Monica in verwachting was van hun jongste dochter heeft haar man haar in de steek gelaten en is hij naar Zuid-

Afrika getrokken. Sindsdien heeft zij geen teken van leven meer van hem. En nu komt het.

Gisteren ging Vincent op bezoek bij zijn vriendin. Dat doet hij driemaal in de week, telkens op dezelfde dag en op hetzelfde uur. Autisten houden zich aan een strak schema, anders raken ze in de war.

Toen Vincent gisteren bij Monica aankwam trof hij alleen de drie kinderen in de eetplaats. Ze waren tv aan het kijken. 'Waar is mama?' vroeg Vincent. 'Die is wat gaan rusten op haar bed,' antwoordde de oudste. 'Ze voelde zich niet goed.' Daarop trok Vincent zachtjes de slaapkamer van Monica in om te zien of ze wakker was en of hij soms iets voor haar kon doen. Hij schrok zich een aap. Monica lag dwars over het bed, met het hoofd ernaast en ze was paars en blauw uitgeslagen. Vincent wist meteen dat ze dood was en is in paniek naar zijn vader gevlucht. Die heeft meteen de huisdokter moeten ontbieden om Vincent een injectie te geven zodat hij wat zou kalmeren. Dat gebeurt wel meer, telkens als hij een paniekaanval krijgt. Daarop heeft Yvan hun huisdokter, samen met zijn broer Erik, die naast hem woont, naar Monica gestuurd. De dokter om een overlijdensakte op te stellen en zijn broer om de kinderen naar hem te brengen. En zo gebeurde.

'En nu zit ik thuis met een ietwat labiele zoon en drie kleine meisjes,' snotterde Yvan boordevol verdriet. Momenteel zijn ze bij mijn broer en zijn vrouw, zodat ik naar jou kon komen. En nu komt het. Ik weet niet wat ik moet doen met die drie kinderen. Bij mijn weten had hun vader geen naaste familie meer. Hij was wel twintig jaar ouder dan Monica. Zijn beide ouders waren al overleden en broers of zussen had hij niet. Felix, zeg mij: wat moet ik doen?'

Los het maar op. Ik kon het niet. Toch even nadenken. Tenslotte zei ik tegen Yvan: 'Als ik jou was, dan zou ik naar de sociale dienst van de politie, of naar die van het OCMW gaan om daar je verhaal te doen. Het is aan hen om een oplossing te vinden voor dit onmogelijke probleem. Jij zult je handen al wel vol hebben met je eigen zoon.'

'Dankjewel, Felix,' zei Yvan. Hij stond op, pakte mij eens stevig vast en ging heen.

Het zou niet mogen bestaan dat zoiets gebeurt. Maar het gebeurt, gelukkig niet overal en ook niet elke dag. Maar toch!

Pang en Mang

Vandaag is het net tien jaar geleden dat mijn schoonvader is overleden. Myriam en ik hebben dat ingetogen herdacht met een kaars en een paar wierookstokjes. Terwijl die brandden hebben wij wat anekdotes over de man opgehaald en daarbij danig wat moeten lachen. Pang, zo noemt de familie van Myriam hun vader op de Filipijnen, was dan ook niet de eerste de beste. Vooreerst had hij drie universitaire diploma's op zak: één in de rechten, één in de economische wetenschappen en dan ook nog één in militaire aangelegenheden. Hij was kolonel in het leger, waar hij verbonden was aan de militaire rechtbank. Verder stond hij als advocaat ingeschreven aan de balie van Manila, waar hij ook effectief pleitte. Een straffe kerel als je het mij vraagt. Ik heb hem hier een maand in huis gehad en heb ze danig zien vliegen in die tijd. Pang was immers gewend de baas te spelen op de Filipijnen. Naar hem moest daar geluisterd worden. Dat was niet alleen zo in het leger en voor de rechtbank, maar ook thuis en zelfs in de wijk waar hij woonde. Hij was daar immers een soort opperhoofd van: "barangay captain" noemen ze dat daar. Voor zijn familie was hij een soort patriarch. Hij loste er alle conflicten op en beval hen te leven zoals hem dat goeddunkte. Al wat Pang zei was wet en tegenspraak duldde hij niet, van niemand. En zo kwam het dat hij dacht dat hier hetzelfde zou gebeuren. Myriam sprong als hij iets zei, of gewoon al maar eens wees, maar ik was niet echt onder de indruk van de bevelen die hij met geregelde tussenpozen ook op mij afvuurde. Om mij te doen springen, moet je van verder komen dan van Manila, misschien wel van een andere planeet.

Het begon al toen Pang in Zaventem arriveerde. Zijn vliegtuig landde iets na 17 uur, maar Pang viel het eerste uur nergens te bespeuren. Rond zes uur vond ik het welletjes en trokken Myriam en ik naar hem op zoek. Wij vonden hem, na lang zoeken, op de dienst van de verloren zaken. Hij was het daar aan het uitleggen. Hij was zijn valies kwijt gespeeld en wilde die op staande voet terug, ook al moest elk personeelslid daarvoor op zoek naar wat hij miste. Hij ergerde zich een ongeluk aan al de uitleg van het personeel. Hij had

geen uitleg nodig, hij moest zijn valies hebben: hier en nu! Meer niet, maar zeker niet minder. Na lang aandringen stond Pang me toe dat ik ook eens een woordje sprak met de bediende van dienst. Bleek dat Pangs valies in Schiphol was teruggevonden en dat ze zijn bagage die avond nog naar ons thuis zouden brengen. Maar dat was buiten Pang gerekend. Hij stond erop dat ze hem een gratis taxi ter beschikking stelden en dan zou hij zijn valies wel zelf gaan ophalen in Schiphol, waar dat ook mocht zijn, want daar had hij natuurlijk geen flauw besef van. Pas toen iedereen hem begon te negeren en hem alleen aan de balie liet staan, wist ik hem te overtuigen om mee naar Leuven te komen en daar op zijn valies te wachten.

Buiten een valies, had Pang ook zijn vrouw nog mee, Mang genoemd in de familie, wat zoveel betekent als moeder. En dan was er nog Virginia, een twintigjarige nicht van Myriam. Voor die laatste moest ik hier in België een man zoeken en dat liefst meteen, want Pang was vast besloten haar onder geen enkel beding mee terug te nemen.

Eenmaal thuis aangekomen, beval Pang mij een verpleegster te ontbieden om hem een lavement te komen zetten. Hij was immers al drie dagen niet meer naar de wc kunnen gaan. Dat was nog nooit gebeurd en dat moest meteen verholpen worden. 'Waar blijft die verpleegster?!' riep hij steeds weer. Ik probeerde hem uit te leggen dat wij dergelijke euvels te lijf gaan met medicamenten, niet met lavementen en dat voor een dergelijke prul geen verpleegsters aan huis komen. 'Wat zijn jullie achterlijke mensen,' opperde Pang. Als het thuis al eens gebeurt dat ik niet meteen naar de wc kan, dan haalt mijn vrouw er een verpleegster bij. Vlug een lavementje gezet en klaar is Kees. Maar goed, als jullie nog niet zo ver ontwikkeld zijn, geef mij dan maar wat van je medicamenten,' gebod Pang. Gelukkig had ik een flesje Prunasine in huis. Ik gaf hem daar een soeplepel van en mijnheer trok meteen daarna onmiddellijk naar de wc. Nog geen kwartier later kwam hij de woonkamer ingestormd met zijn broek nog ik zijn handen: 'Dat spul werkt niet, dat is zeker gekleurd water,' bulderde hij. 'Geef dat flesje eens hier.' Hij pakte het flesje uit mijn hand, zette het aan zijn mond en dronk het in één teug helemaal leeg. 'Daar hebben we het eerste etmaal geen last meer van,' zei ik haast triomfantelijk. Ik kreeg nog gelijk ook. Pang liep de rest van de avond

Vader en zoon

Onlangs zat mijn goede vriend Johan weer met een probleem. Johan is zenuwziek en geregeld vraagt hij mij om raad. Meestal kan ik hem helpen, maar die keer zag ik niet meteen een oplossing. 'Als ik jou was, Johan,' zo raadde ik hem dan maar aan, 'als ik jou was, dan hield ik het been stijf. Laat de tijd zijn werk maar doen.' En zo geschiedde.

Het probleem waarmee Johan worstelde was Kamiel, zijn vader. Na de dood van zijn vrouw, een jaar of tien geleden, en zijn pensionering meteen daarna, is Kamiel in een studio gaan wonen, alleen. Dat beviel hem wel. Hij heeft controle over zijn leven en kan voor zichzelf zorgen. Zoon Johan woont ook alleen, eveneens in een studio, maar ze wonen niet in hetzelfde gebouw, zelfs niet in elkaars buurt. Ieder gaat zijn eigen weg, maar eens in de maand gaat Johan zijn vader bezoeken en dan gaan ze samen ergens iets drinken.

Enkele weken geleden is de vader van Johan gevallen en heeft hij daarbij zijn rechterheup gebroken. Ze hebben hem uit zijn studio afgevoerd naar het ziekenhuis in de stad waar hij meteen geopereerd werd. De ingreep mislukte, dat gebeurt in de beste ziekenhuizen, maar Kamiel moest dus voor de tweede keer onder het mes. Het gevolg was dat hij na die tweede operatie niet meer op zijn rechterbeen kon steunen. In het ziekenhuis is zoiets niet meteen een groot probleem. Je krijgt er de beste zorgen en van zodra Kamiel hulp nodig had, drukte hij op de bel en werd hij op zijn wenken bediend. Eten en drinken werden hem aan bed gebracht, kortom, al het nodige werd voor hem gedaan. Maar in een ziekenhuis mag je vandaag de dag niet meer zo lang blijven, en zo kwam al snel de dag dat Kamiel naar huis mocht. Of liever, naar huis moest. Allemaal goed en wel, maar waar moest Kamiel naartoe en wie zou voor hem zorgen?

Zoon Johan werd ontboden bij Karin, een maatschappelijk werkster van het ziekenhuis. 'Mijnheer, uw vader zijn tijd in het ziekenhuis zit erop,' deelde Karin mee. 'Hij moet hier weg, mijnheer. En wat gaat u voor hem regelen?' vroeg Karin nog.

‘Ik ga helemaal niets regelen,’ repliceerde Johan. ‘Mijn vader kan onmogelijk terug naar zijn studio. Hij kan niet gaan of staan. Hij heeft niemand om voor hem te zorgen. Ik ben zijn enige zoon en bij mijn weten is niemand anders in staat of bereid om voor hem te zorgen. Ik zie geen oplossing voor het probleem en ik hoop dat u er een vindt.’

Karin staarde verbaasd naar Johan. ‘Ja, maar, mijnheer, hij is toch uw vader!’ protesteerde Karin. ‘U moet toch voor uw vader zorgen!’

‘Waar staat dat geschreven, dat ik voor mijn vader moet zorgen?’ vroeg Johan droogweg.

Karin was al wat gewoon in haar baan, maar dit was toch niet alledaags. ‘Mijnheer, doet u nu toch niet moeilijk,’ gaf Karin niet op. ‘Zorg dat uw vader hier wekomt. Wij mogen hem van het RIZIV niet langer in het ziekenhuis houden.’

‘Ik heb met het RIZIV en zelfs met u niets te maken,’ antwoordde Johan. ‘Het is niet mijn schuld dat ik toevallig de enige zoon van mijn vader ben. Het is mijn schuld niet dat mijn vader toevallig gevallen is en daarbij zijn heup heeft gebroken. Trouwens, ik heb mijn vader niet eens naar hier gebracht. Daarbij kan ik het ook niet helpen dat de eerste operatie mislukt is en dat mijn vader nu niet meer kan gaan of staan. Verder kan ik er ook niets aan doen dat ik zenuwziek ben en niet eens goed voor mezelf kan zorgen, laat staan dat ik nu nog voor mijn gehandicapte vader zou moeten zorgen. Sorry mevrouw, mijn vader is toevallig hier aanbeland, volgens mij is hij hier zelfs goed, en als u hem hier niet meer kunt hebben, dan moet u maar een oplossing zoeken voor dit toevallig ontstane probleem. Ik ga nu naar huis om mijn gezinshelpster binnen te laten, anders staat die voor de gesloten deur. En, als ik je iets mag vragen, laat mij vanaf nu met rust. Ik ben maar een psychiatrische patiënt en word ziek als ik problemen heb of ermee geconfronteerd word.’ En Johan vertrok. De maatschappelijke werkster keek hem onthutst na en riep nog dat hij voor zijn vader moest zorgen, maar Johan had daar geen oren naar. Hij was intussen al bijna thuis.

De week nadien belde dagelijks iemand van het ziekenhuis naar Johan om hem te vragen of hij nu al een oplossing gevonden had voor het probleem. ‘Ik heb geen probleem,’ zei Johan dan weer, en hij haakte telkens meteen in.

‘Maak dat mee’ geeft in bijna vijftig hoofdstukken gebeurtenissen weer die zich voordeden in het leven van Felix Sperans. Een leven dat hijzelf nauwelijks de moeite waard vindt en dat zich voor een belangrijk deel in zijn Vlaamse sponde heeft afgespeeld: Sperans mediteert grote delen van de dag en doet dat meestal in bed. De resterende uren besteedt hij bij voorkeur aan het helpen van anderen. ‘Klein bier’ noemt hij het, maar de vele mensen die hij gedurende tientallen jaren met raad en daad terzijde heeft gestaan denken daar vaak heel anders over. Zo kreeg hij als voorzitter van de vereniging ‘Psychiatrie’ te maken met talloze kwetsbare personen die in onze westerse maatschappij tussen wal en schip vallen. Sperans bekommerde zich om hen en hielp hen waar hij kon én kan. Hoewel hijzelf te kampen heeft met een indrukwekkende reeks kwalen en psychische aandoeningen, belet hem dat niet om een inspiratiebron te zijn voor en een helpende hand te bieden aan velen. Dat is me dunkt een prestatie van formaat.

Uit het voorwoord van **Ton Brands**, uitgever

Het werk van Felix Sperans biedt iets wat ik in “echte” literatuur vaak mis. Hier is iemand aan het woord die weet waarover hij het heeft en het in ongeunstelde, heldere zinnen neerzet.

Kristien Hemmerechts, schrijfster

Geen taboe, geen stigma. Dat maakt het werk van Felix Sperans zo bijzonder.

Mieke Craeymeersch, directeur Similes

Felix Sperans (3 januari 1944) is een Belgisch auteur en kunstschilder. Vanaf zijn twaalfde brengt hij enige tijd door in een college voor priesterroepingen. De paters vinden dat hij niet geschikt is voor het priesterambt en hij besluit psychologie te gaan studeren in Leuven. Dit levert voor hem niet de juiste kennis op van het ‘echte leven’. Sperans zet zijn studie stop, trouwt en krijgt twee kinderen. Begin jaren ‘80 wordt hij invalide verklaard en loopt zijn huwelijk stuk. Sperans blijkt zenuwziek. Hij lijdt aan een combinatie van schizofrenie en manische depressie. Om lotgenoten te helpen schrijft hij meerdere boeken en richt hij in 1999 de vereniging ‘Psychiatrie’ op, waarvan hij jaren lang voorzitter is. Tijdens zijn verblijf in verschillende inrichtingen leert hij schilderen.

Zijn werken, abstract en kleurrijk, zijn tientallen malen tentoongesteld. Sperans is getrouwd met de Filipijnse Maria Teresa Malit en woont in Herent.

uitgeverij
GELDERLAND
BOEKEN | KRANTEN | TIJDSCHRIFTEN

